

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

MONTESSORI MATEŘSKÁ ŠKOLA SEMÍNKO BRNO, s.r.o.



S laskavostí, porozuměním a respektem přistupujeme ke každému dítěti – jedinečné osobnosti.

Č.j.: MŠ 0/2021

Skartační znak A10 (skartace 1.9.2034)

Platnost: 1. 9. 2021 – 31. 8. 2024

OBSAH

1. Identifikační údaje o mateřské škole	str. 3
2. Obecná charakteristika školy	str. 3
2.1. Velikost a lokalita mateřské školy, charakter budovy	
2.2. Dopravní dostupnost	
2.3. Historie	
3. Podmínky vzdělávání	str. 4
3.1 Věcné podmínky	str. 4
3.2 Životospráva	str. 5
3.3 Psychosociální podmínky	str. 6
3.4 Organizace podmínek vzdělávání	str. 8
3.5 Řízení mateřské školy	str. 9
3.6 Personální a pedagogické zajištění	str. 9
3.7 Spolupráce rodičů	str. 10
3.8. Podmínky pro vzdělávání dětí se SVP a nadaných dětí	str. 11
3.9 Vzdělávání dětí od dvou do tří let	str. 12
3.10 Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka	str. 13
4. Organizace vzdělávání	str. 14
4.1 Bližší charakteristika třídy a zařazování dětí do třídy	str. 14
4.2 Kritéria pro přijímání dětí do mateřské školy	str. 14
4.3. Distanční výuka	str. 15
5. Charakteristika vzdělávacího programu	str. 15
5.1 Zaměření školy	str. 15
5.2 Dlouhodobé cíle	str. 16
5.3 Metody a formy vzdělávání	str. 17
6. Vzdělávací obsah	str. 25
6.1 Integrované bloky	str. 25
7. Evaluační systém školy	str. 37

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE O MATEŘSKÉ ŠKOLE

Název školy : Montessori mateřská škola Semínko Brno s.r.o.

IČO: 04 344 669

Adresa : Melatín 24b, 644 00 Brno

Telefon : 608 452 409

Email: info@montessori-seminko.cz

Web. stránky: www.montessori-seminko.cz

Ředitelka MŠ: Bc. Irena Olbortová

Statutární orgán, jednatelka: Olga Skřivánková, DiS.

Typ: soukromá Montessori mateřská škola s celodenním provozem

Datum zřízení: 1. 9. 2015

Činnost vytyčena: školský zákon č 561/2004Sb., vyhláška č. 14/2005 Sb.

Stanovená kapacita: 26 dětí

Provozní doba: 7:30 – 16:30

2. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

2.1 Velikost a lokalita mateřské školy, charakter budovy

Montessori mateřská škola Semínko Brno se nachází v klidné, lesy obklopené, severní části města Brna v přízemí velké rodinné vily, která je ve velice dobrém stavu. Budova je obklopena rozlehlou zahradou, jejíž část je vyhrazena pro účely mateřské školy.

V prostoru se nachází jedna hlavní věkově smíšená třída a dvě menší třídy s celkovou kapacitou dvaceti šesti dětí. Celkový počet pracovníků mateřské školy je šest, z toho tři pedagogické pracovnice, jedna provozní zaměstnankyně a dvě pracovnice úklidu.

2.2 Dopravní dostupnost

Mateřská škola se nachází v lokalitě dostupné MHD (cca 5 minut od zastávky), pěšky z okolí Soběšic nebo prostřednictvím automobilu. MŠ má vlastní vyhrazené parkoviště.

2.3 Historie

Montessori Semínko, existuje již od roku 2013 a od 1. 9. 2015 je zapsané v Rejstříku škol a školských zařízení. Snahou naší MŠ je po celou dobu její existence především naplňovat filozofii a principy Montessori pedagogiky, s čímž souvisí hlavně vytváření optimálního prostředí pro vývoj dítěte předškolního věku, zabezpečení kvalitních pomůcek a vyvážené nabídky činností. Na to konto škola prošla změnami materiálními i personálními a pracovala s jasnějším uchopením a formulací svého konceptu. Získali jsme zkušenosti v oblasti inkluze a spolupracovali jsme s různými ŠPZ. Na přítomnost dětí s některými speciálními vzdělávacími potřebami jsme zareagovali posílením počtu dospělých ve třídě. V průběhu let jsme vybudovali rodičům i dětem příjemné zázemí s rodinnou atmosférou. Díky spolupráci s rodiči, kteří často po odchodu do ZŠ dávají zpětnou vazbu, také víme,

že děti zpravidla úspěšně a radostně nastupují školní docházku, ať se již rozhodnou pro ZŠ s alternativním přístupem nebo pro běžnou ZŠ. Naším záměrem je se i nadále rozvíjet a naplňovat základní poslání MŠ, což je návaznost na výchovu v rodině a společně s rodinou zajišťovat všestranné vzdělávání, výchovu a péči.

3. PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

3.1 Věcné podmínky

3.1.1 Okolí MŠ

MŠ se nachází na okraji města Brna v bezprostřední blízkosti lesa a luk, umožňujících trávit s dětmi pobyt venku v přírodě. Mimo to ke škole náleží oplocená zahrada v přírodním stylu. Je vybavena pískovištěm s akátovým ohraničením, herní lezeckou sestavou a pěstebními záhony. Členitosti a nerovnosti zahrady jsou připraveny pro děti se záměrem poskytnout dětem zkušenost s odlišnými podmínkami terénu. K ukládání a udržování pořádku na zahradě slouží přístřešek na náradí a sklad potřeb a hraček pro pobyt na zahradě. Je zde prostor pro volnou hru i jízdu na odrážedlech.

Prostor pro zlepšování podmínek:

Každoroční renovace záhonů, doplnění herního a pracovního náčiní. Současné herní prvky doplňovat a upravovat dle aktuálních potřeb dětí. V nejbližším období ve v plánu pořídit herní prvek na ručkování.

3.1.2 Vnitřní prostory MŠ

Mateřská škola se nachází v přízemí, kde má k dispozici jednu prostornou třídu s přímým výhledem do zahrady, zde probíhá denní program a odpočinek starších dětí, zejména těch v posledním roce před zahájením školní docházky. Ta je propojena s místností pro dopolední svačinu a volnou výtvarnou tvorbu. Dále využíváme i prostor dvou vedlejších tříd, z nichž jedna slouží primárně pro odpočinek dětí s klidovým režimem popř. poskytuje během dopoledne prostor pro pohybové hry v menší skupině, pokud počasí znemožní pobyt venku. Druhá vedlejší třída je vymezena pro oběd a dopolední svačinu a zároveň také pro předškolní přípravu. V případě potřeby zde probíhá i individuální činnost pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Škola dále disponuje průchozí šatnou, odděleným hygienickým zázemím, chodbou a zázemím pro personál.

Všechny prostory MŠ jsou vybaveny odpovídajícím množstvím nábytku a doplňků tak, aby vyhovovaly potřebám dětí předškolního věku a kapacitě třídy. Všechny vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů a jsou přizpůsobeny tak, že podněcují samostatnost a sebeobsluhu.

Prostředí třídy je účelně, vhodně a esteticky vybaveno montessori pomůckami a dalšími didaktickými materiály v souladu s montessori principy.

Hygienické zázemí disponuje kromě dětských toalet a umyvadel navíc také sprchovým koutem. Toalety jsou opatřeny schodovými stupni, které umožní jejich využití dětmi různých proporcí.

Zázemí pro dospělé osoby je materiálně i technicky zajištěno tak, aby umožňovalo využití času určenému k nepřímé pracovní činnosti a odpočinku. Zaměstnanci mají k dispozici vyhrazený prostor v lednici. Šatna pro zaměstnance je uzamykatelná a slouží k odkládání osobních věcí a oblečení. Sociální zařízení je stavebně oddělené od toalet a koupelny určených pro děti.

Výdejna stravy a jídelna je vybavena dostatečným množstvím nábytku a spotřebičů k převzetí, uskladnění, ohřevu, výdeji a konzumaci stravy pro odpovídající počet strávníků. Zároveň je díky vhodným doplňkům dětem i dospělým umožněno dodržení kultury stolování.

Prostor pro zlepšování podmínek:

Prioritou je postupné doplňování méně kvalitních pomůcek za kvalitnější. Samozřejmostí je obměna rozbitých a zašlých materiálních prvků v prostředí. Plánování zajišťování materiálního vybavení podléhá prioritě daného období a finančním možnostem MŠ.

3.1.3 Zajištění bezpečnosti

Areál mateřské školy je oplocený a vstup do něj je opatřený bránou. Na vstupních dveřích je připevněná čipová čtečka, která zajistí, že do prostoru MŠ mohou volně vstoupit pouze osoby k tomu oprávněné. Zevnitř lze vchodové dveře uvolnit a následně otevřít pouze s pomocí tlačítka, které je ve výšce dosažitelné pro dospělé. Zákonní zástupci jsou informováni o spoluzodpovědnosti na zajišťování bezpečnosti. Zaměstnanci jsou pravidelně proškoleni v rámci školení BOZP. Dětem jsou informace k bezpečnému chování předávány vždy na začátku školního roku a dále dle potřeby individuálně nebo skupinově.

3.2 Životospráva

3.2.1 Stravování

K výživě přistupujeme zodpovědně, s rozvahou a reflexí aktuálních chuťových preferencí dětí. Jídelníček obsahuje dostatečné množství ovoce a zeleniny a je celkově vyvážený s důrazem na eliminaci přítomnosti umělých cukrů v potravinách. Podporujeme tak u dětí zdravý vztah k jídlu nejen nabídkou zdravých potravin bez zbytečného přislažování, ale také tím, že je nenutíme jíst potraviny, které jim nechutnají. Děti mají možnost vlastního rozhodnutí týkající se množství jídla. Podněcujeme děti k ochutnávání nových pro ně dosud neznámých potravin.

Obědy odebíráme od externího dodavatele, který je zařazen v síti zdravých školních kuchyní. Svačiny si zajišťujeme sami, většinou formou švédských stolů. Snažíme se dětem nabízet rozmanitou a vyváženou stravu, např. jogurty, oříšky, sušené i čerstvé ovoce, zeleninové saláty, semínka a podobně. Na přípravě svačin se často podílí děti samy.

Chod výdejny a jídelny zajišťuje provozní pracovnice. Strava je podávána třikrát v průběhu pobytu dítěte v mateřské škole, zahrnuje dopolední svačinu, oběd a odpolední svačinu. Podmínky stravovacího provozu jsou detailně zpracovány ve vnitřním dokumentu mateřské školy HACCP a v Provozním řádu školní jídelny a výdejny pro příslušný školní rok. S jeho zněním jsou rodiče seznamováni vždy na začátku školního roku. Pitný režim je dodržovaný nejen uvnitř MŠ, ale i mimo ni. Děti mají zpravidla na výběr neslazenou, nesycenou vodu, neslazený čaj ev. mléko. Tekutiny jsou dětem nabízeny a zároveň mají možnost kdykoliv se samostatně napít.

3.2.2 Střídání činností

I Maria Montessori poukazuje na pohyb jako na nedílnou součást vzdělávání, říká, že „Pohyb je klíčem k učení“. Během celého dne se vyváženě střídají pohybové a klidové činnosti. Děti jsou vedeny ke klidné, soustředěné práci, zároveň však k dostatečnému množství pohybu, rozvoji obratnosti, volné a kolektivní hře. Jednou týdně již ráno odcházejí na celé dopoledne mimo MŠ v rámci tzv. Lesního dne. Zpravidla jde o pěší výlet do přírody, jehož náročnost se odvíjí od věku a kondice dětí.

Ve třídě je navíc přítomný pro montessori vzdělávání prvek elipsy, který mj. poskytuje dětem zkušenost a procvičování rovnováhy při chůzi po jejím povrchu. Na zahradě stejně jako v lese a na louce vytváříme podmínky pro samostatný pohyb i společné pohybové aktivity.

3.2.3 Odpočinek

V mateřské škole děti využívají k odpočinku a spánku dvě místnosti. Dle individuální potřeby spánku a domluvy s rodičem využívá skupina dětí možnost odpočinku a spánku v menší třídě, zatímco druhá skupina odpočívá v hlavní třídě. Nespící děti se po dostatečném odpočinku mohou zapojit do nabídnutých či individuálních aktivit, tzv. předškoláci se věnují připravenému programu v rámci předškolní přípravy.

Děti odpočívají na matracích s odlišenou stranou, určenou k dotyku se zemí. Ložní prádlo mají pro komfortnější odpočinek a spánek vlastní z domu. Ložní prádlo je v pravidelném intervalu nebo dle potřeby vráceno rodičům domů na vyprání. Každé z dětí má možnost si samostatně povléct svou matraci a připravit se ke spánku.

Prostor pro zlepšení podmínek:

Venku na zahradě i mimo budeme pokračovat podpoře spontánního pohybu dětí. Chceme i nadále pracovat s nevyhovujícími relaxačními technikami, které povedou děti k pozitivnímu vztahu k odpočívání.

3.3 Psychosociální podmínky

Úkolem mateřské školy je vytvořit bezpečné prostředí, ve kterém se dítě může harmonicky vyvíjet v sebe jistou osobnost. V souladu s principy montessori pedagogiky pomáháme dětem v rozvoji samostatného rozhodování nejen volbou z nabídky aktivit a materiálů k činnosti, ale také

navázáním partnerského vztahu mezi dítětem a pedagogem. Respektujeme názor dětí. Učíme je zpracovávat a upevňovat se v komunikačních dovednostech vzhledem k dospělým i dětem v různých pro ně složitých situacích.

Pro příznivý průběh vzdělávání a výchovy je nedílnou součástí pedagogické práce také spolupráce s rodiči a vzájemná souhra rodičů a pedagogických pracovníků. Zapojení rodičů je vítané nejen v období adaptace, které je pro děti často citlivé. V tomto období obvykle posilujeme počet pedagogických pracovníků, aby tento čas proběhl s co nejmenší psychickou zátěží pro děti.

Úlohou učitele je modelovat dětem svým chováním a přístupem zvládnutí různých situací, je dětem zároveň neustálým vzorem společenského chování. Nápodobou si děti tyto sociální dovednosti osvojují. Děti jsou vedeny ke vzájemné toleranci, pochopení individuality a zároveň pravidlům chodu společnosti. S jednotlivými oblastmi jsou seznamovány spontánně, přirozeně nebo cíleně a záměrně ve skupince či jednotlivě dle potřeby a aktuální atmosféry a vznikajících situací.

K podpoře sociálního klimatu napomáhají následující aktivity určené pro děti nebo pro rodiče s dětmi:

- Rituály třídy:
 - ❖ Elipsa – prostor pro komunitní kruh, vzájemné sdílení zážitků
 - ❖ Oslava narozenin – pohoštění, přiblížení běhu dosavadního života
 - ❖ Show and tell (Sdílej s námi) – sdílení vlastních zážitků, oblíbených věcí jednoho dítěte s ostatními
 - ❖ Individuální vítání a loučení
 - ❖ Společné stolování u oběda zahájené písní
- Tradice mateřské školy:
 - ❖ Podzimní setkání formou zahradní brigády na zahradě MŠ
 - ❖ Vánoční setkání formou společného posezení, zpívání i připraveného představení dětí a pohoštění
 - ❖ Jarní tvoření nebo jiná jarní aktivita dle aktuálního školního kalendáře
 - ❖ Letní závěrečná zahradní slavnost spojená s pasováním předškoláků opouštějících MŠ

Prostor pro zlepšení podmínek:

Další vzdělávání pedagogických pracovníků, kurzy podpory osobnostního rozvoje, prevence syndromu vyhoření, kurzy zaměřené na komunikační a relaxační techniky.

3.4 Organizace podmínek vzdělávání

K předškolnímu vzdělávání v mateřské škole přijímáme zpravidla děti od 3 let do zahájení povinné školní docházky. Přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání podléhá přijímacímu řízení, jehož podmínky jsou zpracované ve vnitřním dokumentu mateřské školy.

Mateřská škola má provoz od 7:30 do 16:30. V rámci průběhu dne je dopolední čas věnovaný zejména individuální práci dětí dle vlastního výběru a nabídce seznámení s novými pomůckami (individuální nebo skupinové lekce). Pobyt venku, který dle podmínek počasí následuje, umožňuje dětem převážně skupinové aktivity spojené s pohybem, námětovými hrami a také sociálním aspektem. Odpoledne je věnováno předškolní přípravě a následné volné hře, děti mají k dispozici rozšířenou nabídku didaktických pomůcek a hraček (konstruktivní stavebnice, hry, atp.).

Pohyb a pobyt venku je pro nás neoddelitelnou součástí celostního vzdělávání v mateřské škole. Poskytujeme tak dětem aktivity posilující koordinační, balanční, silové i strategické dovednosti nejen u příležitosti pobytu venku v rámci běžného denního harmonogramu, ale také jsme rozšířili nabídku pobytu v přírodě o tzv. lesní den, kdy jsou děti venku zpravidla celé dopoledne.

Hodnocení průběhu vzdělávání a následného plánování probíhá ve dvou rovinách:

- Prostřednictvím individuálního plánu vzdělávání pro každé dítě ten je zpracováván na základě každodenních záznamů o činnostech dítěte a reflektuje tak jednotlivé pokroky dítěte. Což umožňuje efektivnější plánování dalších nabízených aktivit.
- Na každý měsíc vypracováváme TVP, který vychází z ŠVP a obsahuje rámcový přehled plánovaných činností. Pravidelné pedagogické porady umožňují hodnotit a následně plánovat konkrétní tematické činnosti nad rámec Montessori vzdělávání.

Kromě TVP dostávají rodiče informace a aktuality prostřednictvím pravidelných mailových zpravodajů s odkazem na cloudové úložiště s fotodokumentací jejich dětí v souladu s GDPR.

Prostor pro zlepšení podmínek:

Snaha o rovnováhu včasného plánování a organizace jednotlivých úkonů na jedné straně a reflexe aktuálních podmínek na straně druhé může v budoucnu vést k větší efektivitě vzdělávacího procesu. Je vhodné plánovat jednotlivé aktivity tak, aby se rovnoměrně rozprostřely ve školním roce k prevenci nadměrného zatěžování dětí a provozu.

Vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti administrativních činností, zejm. tvorby dokumentace související s předškolním vzděláváním může pomoci v účelnějším a efektivnějším využití nepřímé pedagogické činnosti. Získávání inspirativních poznatků moderních metod vzdělávání je žádoucí pro další rozvoj MŠ.

3.5 Řízení mateřské školy

Vedení mateřské školy zajišťuje po pedagogické stránce ředitelka, řízení personální, ekonomické, pracovně-právní a externí komunikace je v kompetenci jednatelky jako statutárního orgánu mateřské školy. Povinnosti, kompetence a úkoly všech pracovníků jsou vymezeny v interní dokumentaci školy Organizační řád a v rámci pracovních náplní. Vedení podporuje iniciativu a nápady všech pracovníků mateřské školy, vytváří atmosféru vzájemné důvěry, podněcuje spoluúčast na tvorbě dokumentace mateřské školy.

Vnitřní komunikační systém je funkční a je realizován prostřednictvím pedagogických porad, směrnicemi a elektronickou poštou. Vnější komunikaci zajišťuje ředitelka (jednatelka) mateřské školy, s rodiči komunikují všichni zaměstnanci mateřské školy v rozsahu daném Organizačním řádem.

Vlastní dokumentace školy specifikuje pravidla, která jsou v různé míře určena pro všechny členy komunity naší mateřské školy. Rodiče stejně jako zaměstnanci školy jsou seznámeni se Školním řádem s Provozním řádem školní jídelny a výdejny, na viditelném místě je k dispozici Provozní řád hřiště a pískoviště. Pro zaměstnance jsou dále závazné dokumenty a směrnice, se kterými jsou seznamováni. Děti jsou s organizací MŠ a jejím chodem a se svými povinnostmi seznamovány v průběhu celé docházky do MŠ.

Aktivity v jednotlivých týdnech a podíl spoluúčasti jednotlivých účastníků vzdělávacího procesu jsou plánované a informace o nich předávané zaměstnancům na pedagogických poradách, rodičům mailem s četností jednou týdně a dětem u příležitosti komunitního kruhu.

Prostor pro zlepšení podmínek:

Udržení jasné vize a naplňování stanovaných cílů je prioritou v oblasti řízení a organizace.

3.6 Personální a pedagogické zajištění

V mateřské škole o děti pečují celkem 5 pedagogických pracovníků, z toho tři plně kvalifikované učitelky na částečný nebo plný úvazek včetně ředitelky školy a jeden asistent pedagoga. Jedna učitelka si aktuálně kvalifikaci doplňuje. Kolektiv zaměstnanců doplňuje 1 provozní pracovnice a 2 pracovnice úklidu.

Rozvržení přímé vzdělávací práce je účelně stanoveno tak, aby umožňovalo společné působení tří pedagogických pracovníků v rámci ranního programu a dále zpravidla spolupracují ve dvou.

Vedení školy vytváří podmínky pro profesionalizaci pracovního týmu. Učitelky včetně ředitelky se aktivně účastní vzdělávacích akcí dle plánu dalšího vzdělávání. Podporujeme všechny formy vzdělávání pedagogických pracovníků, které mohou zkvalitnit péči, výchovu a vzdělávání dětí v naší mateřské škole dle aktuálních potřeb školy i pedagogických pracovníků samotných.

Prostor pro zlepšení podmínek:

Doplnění vzdělávání o kurz první pomoci pracovníků, které jej ještě neabsolvovaly. Zaměření na spolupráci a vzájemné sdílení zkušeností s mateřskými školami nejen s podobným zaměřením.

3.7. Spoluúčast rodičů

Jak již bylo zmíněno, zapojení rodičů je pro nás velmi důležité a vítané, společně s rodiči pomáháme dětem rozvíjet se. Pro rodiče nebo rodiče spolu s dětmi je připravena řada aktivit a setkání. Smyslem těchto setkání a aktivit je navázání bližšího kontaktu, vzájemné informovanosti, propojenosti a návaznosti výchovně-vzdělávacího procesu. O konání jednotlivých aktivit nebo setkání se rodiče dozvídají obvykle prostřednictvím emailu, v některých případech mailem a také na nástěnce MŠ.

Informování rodičů o vzdělávacím pokroku jejich dítěte:

- Každodenní kontakt při vyzvedávání, určený pro předání nejdůležitějších informací, pokud je to potřeba
- Otevřené pozorovací dny s možností náhledů rodičů a zapojení do programu - 2x ročně (podzim, jaro)
- Konzultační pohovory s rodiči zaměřené výhradně na vývoj dítěte z pohledu pedagogů i rodičů, 2x ročně (listopad, květen)
- Konzultační hodiny ředitelky - 1x za týden v určitý čas se mohou rodiče telefonicky nebo osobně informovat o záležitostech týkajících se jejich dítěte
- Zpráva o dítěti - rodiče dostávají 1x za rok písemné zpracování pokroku jejich dítěte, rodiče předškoláků dostávají záznamy o práci s pomůckami

Informování rodičů o dění v MŠ:

- Mail - informování rodičů o uplynulých aktivitách a jejich průběhu, o plánovaných akcích, změnách, žádosti o spolupráci apod.
- Nástěnka MŠ - informování rodičů o plánovaných akcích, změnách, TVP apod.
- Informační setkání s rodiči - minimálně 2x za rok
- Pozorovací dny pro rodiče - 2x za rok

Aktivity pro rodiče s dětmi:

- Podzimní brigáda na zahradě
- Vánoční setkání
- Jarní setkání nebo jiná aktivita spojená s jarem
- Letní zahradní slavnost

Zpětná vazba od rodičů:

- sociální sítě a hodnocení na různých platformách (př. google)

Semináře pro rodiče:

- tradiční seminář pro rodiče předškoláků - zaměřený na usnadnění přestupu do ZŠ
- semináře na různá témata i dle zájmu rodičů

Pedagogové a ostatní pracovníci MŠ jednají ohleduplně a taktně, chrání soukromí rodiny, neposkytují informace o dítěti nepovolaným osobám.

Prostor pro zlepšení podmínek:

Vytvořit nejlépe formou dotazníku prostor pro zpětnou vazbu rodičů, kde se budou moci vyjádřit k některým aspektům fungování MŠ a vzdělávacího procesu.

3.8 Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a nadaných dětí

3.8.1 Podmínky pro vzdělávání

Montessori mateřská škola Semínko je svým konceptem a filozofií otevřená vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

3.8.2 Materiální a technické podmínky

Koncept školy vymezuje, mimo jiné, také specifické vybavení, které je dětem na míru a umožňuje jejich samostatnost. Toto vybavení je případně upravováno dle aktuálních potřeb dětí, které jsou součástí kolektivu třídy. Vyznačuje se především přehledností, systematickostí a strukturovaností. I to z něj utváří prostředí vhodné pro děti s potřebou podpory v oblasti soustředění, zklidnění.

Vzdělávací obsah je flexibilní a nabídka, která je na základě něj vytvářena prostřednictvím TVP, a především přípravy prostředí je natolik rozsáhlá, aby uspokojila potřeby všech aktuálně docházejících dětí a umožnila jejich rozvoj dle individuálních možností.

3.8.3 Podpůrná opatření

Škola pracuje s pravidelně revidovaným systémem záznamů o dítěti, do kterého spadá vyhodnocení z pozorování, vypracované po adaptačním období, které mapuje, do jaké míry se dítě zvládlo během procesu adaptace začlenit do kolektivu v rámci vytvořeného prostředí. V půlce školního roku je zpracována komplexní pedagogická diagnostika s přiloženou kresbou. Dále průběžné vedení záznamů o práci s pomůckami, které spolu se záznamy z pozorování umožňují sledovat aktuální zájem a potřeby každého dítěte. Všechny tyto záznamy jsou považovány za základ vzdělávacího procesu i obsahu. Více viz kapitola Evaluační systém školy. Tento model umožňuje systematicky individuálně pracovat s potřebami jednotlivých dětí, tzn. také vytvářet případná podpůrná opatření. Neboli, každé dítě má v podstatě svůj vlastní vzdělávací plán, který je mu vytvářen na míru a podporuje jej v aktuálně prioritních oblastech dle potřeby, což umožňuje vytvářet podmínky pro práci s dětmi s různými vzdělávacími potřebami, takže i dětmi nadanými.

3.8.4 Personální zajištění

Vzdělávání je každodenně zajištěno minimálně 2 pedagogickými pracovníky, kteří souběžně s dětmi pracují během dopoledního bloku.

V případě přetrvávajících odchylek ve vývoji dítěte škola aktivně spolupracuje s rodiči a příp. navrhuje spolupráci se ŠPZ. Na základě záznamů o dítěti a doporučení ŠPZ pak v případě potřeby škola vypracovává individuální vzdělávací plán (IVP). Zpracování plánu pedagogické podpory či individuálního vzdělávacího plánu a jeho realizace spadá do kompetencí k tomu určeného pedagogického pracovníka. Po uplynutí doby platnosti plánu tento pedagog zpracovává vyhodnocení, které se opět opírá o záznamy o dítěti a pedagogickou diagnostiku, mapuje posuny v jednotlivých prioritních oblastech stanovených IVP.

Za kontrolu zpracování IVP, jeho realizace a proces evaluace odpovídá vedoucí pracovník MŠ (ředitelka).

3.9 Vzdělávání dětí od dvou do tří let a jeho specifika

Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku od 2 do zpravidla 6 let. Dítě mladší 3 let nemá na přijetí do mateřské školy právní nárok.

Koncepce Montessori pedagogiky nabízí vzdělávání dětí s rozlišením věkových skupin předškolního období 0 - 1 rok, 1 - 3 roky, 3 - 6 let. Toto rozdělení vyplývá z odlišných vzdělávacích potřeb v jednotlivých věkových obdobích.

Montessori prostředí pro děti do tří let je uzpůsobeno tak, aby docházelo k podpoře rozvoje vůle a sebeovládání a zároveň přirozenému růstu osobnosti a budování vlastního "já". Vychází také vstříc tendenci k paralelní hře v menším kolektivu. Přejít do dalšího stupně Montessori vzdělání navazuje na dosažení takových schopností dovedností, které umožní dítěti volit materiály a aktivity běžně dostupné ve třídě 3-6 let.

Stavební a provozní podmínky MŠ neumožňují vytvořit vhodné prostředí, které by z Montessori pohledu odpovídalo potřebám dětí od dvou let. Nicméně na základě společné domluvy s rodiči lze vyhodnotit vhodnost montessori třídy pro věk 3-6 let pro děti od 33 měsíců.

V případě přijetí dvou a více dětí téměř tříletých je ve třídě vyčleněný pracovník, který je pro práci s dětmi tohoto věku kvalifikovaný a je jim k dispozici po dobu jejich adaptace. Zároveň zajišťuje dodržování hygienických i bezpečnostních norem daných zákonem.

3.9.1 Materiální a hygienické podmínky

Hygienické zázemí i nábytek ve třídě jsou pro děti od 33 měsíců let velikostně uzpůsobené a spolu s dostupnými aktivitami podporují samostatnost, sebeobslužnost a podporují jejich vývoj.

3.9.2 Psychosociální podmínky, úprava režimu

Prioritou úpravy průběhu a obsahu vzdělávání je především to, aby byly respektovány individuální potřeby mladších dětí a zároveň, aby nebyl negativně narušen průběh vzdělávacího procesu u dětí starších. Upravují se především režimové momenty, délka jednotlivých činností, jejich střídání, možnost volného pohybu, odpočinku. Do prostředí se samozřejmě zařazují pomůcky, které odpovídají úrovni vývoje těchto dětí.

3.9.3 Úprava vzdělávacího obsahu

Děti mají možnost se během dopoledního pracovního bloku věnovat mimo jiné pohybovým, psychomotorickým a dalším činnostem mimo prostor hlavní třídy. K tomu je jim k dispozici menší místnost. Starší děti naopak mohou dále nerušeně pracovat. Mladším dětem je také umožněn delší časový úsek k převlékání, přípravě k obědu či svačině, apod. Pokud dítě „dozraje“ a je schopno se účastnit programu v klasickém režimu, je mu to dle jeho potřeb umožněno.

Vzdělávací plán pro tyto děti se koncipuje a upravuje obdobným způsobem jako u všech ostatních dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Viz výše.

3.10 Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Děti-cizinci a děti, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí, potřebují podporu učitele mateřské školy při osvojování českého jazyka. Pokud rodiče sami neovládají český jazyk na úrovni rodilého mluvčího, nemohou své děti v poznávání českého jazyka přímo podpořit a děti se ocitají ve znevýhodněné pozici. Naše MŠ je materiálně, personálně i organizačně schopna zajistit vzdělávání dětí s odlišným jazykem než je jazyk český (JČ).

3.10.1 Organizace podmínek vzdělávání

V případě přijetí jednoho až tří dětí s odlišným jazykem než je JČ, pracujeme s dětmi individuálně a dle potřeby v průběhu celého dne na podpoře rozvoje JČ především přirozenou komunikací, cílenými jazykovými lekcemi v JČ a četbou knih. Podporujeme je také ve vyjádření svých myšlenek v individuální komunikaci i ve větší skupině. V případě přijetí čtyř a více dětí jsme připraveni poskytnout výuku JČ v podporné skupině v rozsahu jedna hodina týdně.

3.10.2 Personální zajištění

V případě přijetí dítěte s odlišným mateřským jazykem v počtu jeden až tři všichni PP monitorují vývoj komunikačních kompetencí v JČ. Jednotlivé pokroky zaznamenávají do pozorovacího deníku a průběžně hodnotí u příležitosti pedagogických porad. Posouzení úrovně rozvoje JČ probíhá diagnostikou dvakrát ročně.

3.10.3 Materiální zajištění

Ve třídě je dostatek pomůcek a materiálů k podpoře rozvoje českého jazyka. Veškeré aktivity jsou zahajovány popisem a pojmenováním jednotlivých součástí. Třída disponuje jazykovými kartami, knihami v knižním koutku stejně jako dostatkem dospělých i dětí, kteří s dětmi s odlišným mateřským jazykem komunikují.

3.10.4 Spolupráce s rodiči

Škola poskytuje konzultace s rodiči dvakrát ročně, kde společně vyhodnocují pokroky dosažené v komunikaci v JČ a dále dle potřeby z iniciativy školy nebo rodičů. Poskytujeme zdroje informací k problematice, doporučení i poradenství v orientaci v systému školství. V případě potřeby doporučujeme návštěvu ŠPZ.

Prostor pro zlepšování podmínek bod 3.8, 3.9 a 3.10 :

Zvyšování povědomí o práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami a doplňování vzdělávacího plánu na základě získaných poznatků studií nebo zkušenostmi.

4. ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ

4.1 Bližší charakteristika třídy a zařazování dětí do třídy

V naší mateřské škole se nachází jedna věkově smíšená třída s kapacitou dvaceti šesti dětí. Věkové rozmezí dětí je zpravidla od 3 let do zahájení povinné školní docházky.

4.2 Kritéria pro přijímání dětí do mateřské školy

Podmínky přijímacího řízení jsou detailně zpracované v interním dokumentu MŠ Směrnice k přijímacímu řízení. Aktuální informace týkající se přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání a volné kapacity na příští školní rok jsou k dispozici na webových stránkách školy: www.montessori-seminko.cz, a to na přelomu leden/únor. Žádosti o přijetí jsou zájemcům dostupné na webových stránkách MŠ nebo ve stanoveném období a čase vydávány osobně ředitelkou nebo pověřenou osobou přímo v budově MŠ. Před samotným zahájením přijímacího řízení se zájemcům otevírá možnost individuálního setkání a náhledu ve třídě, pokud to umožňují okolnosti, zejm. současná epidemiologická situace. Díky tomuto postupu se seznamujeme s rodiči i dítětem ještě před zahájením docházky do mateřské školy, což usnadňuje do jisté míry i následnou adaptaci dítěte v prvním měsíci pobytu v mateřské škole. Samotné přijímací řízení včetně rozhodnutí o přijetí nebo nepřijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání v naší mateřské škole je plně v kompetenci ředitelky mateřské školy.

4.3 Distanční výuka

V případě nutnosti zejména v nepříznivé epidemiologické situace může být MŠ nařízeno uzavření MŠ, v tom případě, pokud to dovolí provozní podmínky přistupujeme k organizaci výuky online formou s četností max. 2x za týden. Jednou týdně je určena pro "předškoláky" a trvá cca 30 - 45 min. Druhé online setkání je nepovinné a mohou se jej účastnit všechny děti vč. předškoláků. Obsah i délka obou setkání se odvíjí od aktuálního rozpoložení dětí. Po dobu distančního vzdělávání mají děti k dispozici materiály z MŠ formou pracovních listů, různých úkolů a inspirací i venku a výtvarných potřeb ze zásob MŠ.

5. CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

5.1 Zaměření školy

Motto: Vzdělávání s respektem a porozuměním k potřebám a schopnostem každého dítěte. Vytvořit místo, kde je dobře dětem i dospělým.

Vzdělávání v souladu s Montessori pedagogikou

Montessori mateřská škola poskytuje kvalitní vzdělání vycházející z principů Montessori pedagogiky. Přirozenou součástí tohoto vzdělávacího programu je výchova a vzdělávání s respektem a porozuměním k potřebám a schopnostem každého dítěte tak, aby dospělí co nejvíce napomáhali rozvinout jeho potenciál. Pro děti je přichystaný ucelený vzdělávací program podporující jejich přirozenou touhu po vědění a tvořivosti.

Děti mohou plně využít pracovní periodu ve třídě. Během pracovního cyklu v klidné atmosféře třídy mohou svobodně volit činnost, která je zaujme, procvičovat a opakovat tak dlouho, jak potřebují, dosáhnout soustředění a zdokonalit se v této činnosti.

Celostní vzdělávání

Na každé dítě nahlížíme jako na komplexní osobnost, podporujeme tak jeho růst po všech stránkách. Každé dítě má jiný dar a talent a také jinou rychlost vývoje. S respektem přistupujeme ke každému dítěti, jako k jedinečné osobnosti s vlastními individuálními potřebami a zájmy. Naše snaha směřuje k tomu, aby mohlo v naší mateřské škole rozvíjet svůj vrozený potenciál v klidném a bezpečném prostředí. Vzdělávání i výchovu zaměřujeme individuálně s respektem k potřebě sociálních vazeb i komunikačních a zdvořilostních dovedností.

Obohacení výuky o anglický jazyk

Využíváme senzitivního období se zvýšeným zájmem dětí o rozvoj jazykových dovedností v předškolním období a podporujeme nejen zdokonalení mateřského jazyka, ale také seznámení s cizím jazykem, rozšířením výuky o komunikaci v anglickém jazyce nejen přirozenou formou hovoru ve běžných situacích, ale také cíleným obohacením slovní zásoby jazykovými lekciemi.

Environmentální výchova

Pobyt venku je v naší mateřské škole nedílnou součástí vzdělávacího procesu. Přirozenou cestou se děti mohou seznamovat s okolím a porozumět přírodě. Poznávání přírody úzce souvisí s environmentální výchovou a využívání zdrojů a přebytků.

5.2 Dlouhodobé cíle

- Vytvořit harmonické prostředí pro rozvoj dítěte po akademické, emocionální a sociální stránce v souladu s pedagogikou Dr. Marie Montessori, chceme vzdělávání dětí pro život.
 - Udržování připraveného prostředí - nákup podnětných pomůcek, obnova stávajících pomůcek a pravidelná obnova prostředí dle aktuálních potřeb a zájmu dětí
 - Vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřené na získávání nových poznatků montessori pedagogiky i předškolní pedagogiky
 - Zajištění kontinuity vzdělávání u každého dítěte skrze pečlivé vedení individuálního přehledu vzdělávacího pokroku
 - Poskytování reálných zkušeností a znalostí, na které lze navázat v dalším vzdělávání
 - Laskavý, respektující a chápavý postoj a přístup v rámci hranic ze strany pedagogických pracovníků
 - Spolupráce s rodiči nejen v období adaptace
 - Hledání dalších cest ke komunikaci s rodiči a jejich zapojení do „života“ mateřské školy
 - Navázání spolupráce se základními školami nejen s podobným zaměřením
- Zajistit prostředí pro zdravý růst dětí
 - Poskytnutí příležitosti dětem k volnému pohybu venku, dostatek pohybových zkušeností
 - Stravování s minimem cukrů
 - Zařazování k dětem šetrných přípravků k mytí i úklidu
- Podpořit kreativitu a vědomí vlastního „já“
 - Poskytnutí příležitosti k samostatnému i skupinovému hledání řešení situací i problémů
 - Představení různých výtvarných technik
 - Podpora fantazie a nápadů
 - Vedení k respektu k sobě samému i ke svému okolí
 - Partnerský postoj k dítěti
- Přivést děti k ekologickému cítění
 - Návštěva ekologicky zaměřených zařízení
 - Aktivity zaměřené na čištění okolí MŠ
 - Vedení ke třídění odpadů
 - Zajišťování ekologicky a environmentálně laděných programů přímo v MŠ
 - Budování vztahu k přírodě i práci na zahradě

- Využití kompostéru a sběrné nádoby na dešťovou vodu
- **Zapojovat rodiče do dění ve školce**
 - Motivování rodičů k účasti na setkáních rodičů i workshopech, které vedou k jejich větší informovanosti
 - Zapojování rodičů v aktivitách MŠ, jako např. pomoc na zahradě, společné akce pro rodiče a děti
 - Zajišťování seminářů, které mohou být obohacující pro rodinu
 - Podpora rodičů i prarodičů k aktivnímu přístupu k MŠ např. ke sdílení svých zkušeností s dětmi z MŠ i četbě příběhů
 - Poskytování včasných informací o dění v MŠ i vzdělávání jejich dítěte
- **Navázání spolupráce a partnerství s jinými MŠ s podobným zaměřením**
 - Posilování vztahů s partnerskými MŠ
 - Vzájemné oboustranné sdílení formou náhledů ve třídách, předávání zkušeností a inspirací

5.3 Metody a formy vzdělávání

Přesto, že je Montessori pedagogika zaměřena spíše na individuální přístup a možnost samostatné soustředěné práce, uplatňují se v jejím rámci v různé míře i formy a metody práce klasické předškolní pedagogiky.

Při výchově a vzdělávání dětí tak využíváme **spontánního sociálního učení**, kdy učitel je modelem správného chování, dále **prožitkového učení**, vlastní zkušenost dítěte při objevování a zkoumání světa je jedním z pilířů Montessori pedagogiky. Zároveň se objevují prvky **situačního učení**, při kterém využíváme přirozeně vznikajících situací. Vzdělávání probíhá **samovolně nebo řízeně**. Děti mají ve třídě k dispozici materiály a činnosti, které mohou volit samy nebo jsou přizvány k novým lekcím a prezentacím, vedoucím k objasnění a způsobu práce s materiálem.

5.3.1 Individuální práce a práce skupinová

Možnost samostatného výběru materiálu i toho, zda aktivitu bude dítě dělat samo nebo ve spolupráci s dalším dítětem (dětmi) dává dítěti postoj vlastního rozhodnutí i sociální aspekt domluvy a koordinace ve skupině. Děti nenutíme pracovat ve skupině, zároveň jim nebráníme a naopak v některých pozorovaných situacích skupinovou práci podněcujeme.

Děti mohou pracovat na stole nebo na zemi. Na zemi jim prostor jejich činnosti ohraničuje kobereček, který si pod zvolenou aktivitu rozkládají. V případě, že používají aktivitu, která vyžaduje větší prostor, rozloží si větší množství koberečků. Své pracovní místo označují cedulkou.

5.3.2 Elipsa

Prvek elipsy je jedním z ojedinělých případů frontální výuky v naší MŠ. Elipsa je v Montessori prostředí především prvkem k procvičování rovnováhy, čehož vedlejším produktem je zároveň také zklidnění dítěte. Elipsa je zároveň přirozeným místem ke společnému sdílení zážitků – komunitní kruh. V některé dny zařazujeme pohybovou elipsu spojenou s českými i anglickými písněmi podněcujícími k pohybu a tanci. Společný prvek programu se zpravidla objevuje před odchodem dětí ven. Elipsu mohou využívat i samostatně kdykoliv během dne, kdy mají potřebu trénovat rovnováhu.

5.3.3 Připravené prostředí

Připravené prostředí je zásadní pro práci dítěte v Montessori třídě. Pod tímto odborným pojmem rozumíme takové prostředí, které vychází z poznání obecných vývojových potřeb dítěte předškolního věku a aktivně reaguje na konkrétní individuální vzdělávací požadavky. Zároveň splňuje nároky na bezpečnost, estetičnost nabízených aktivit i celého prostoru.

Vzhledem ke změnám ve vývoji dítěte i jeho preferencím je nutné prostředí pravidelně obměňovat. Potřeba nového uspořádání nábytku nebo změny jednotlivých pomůcek vychází vždy z pozorování dítěte i celkového chodu třídy.

Funkce připraveného prostředí:

- Usnadnění bezpečného kontaktu s prostředím – dítě se v bezpečném prostředí může soustředit pouze na svůj vývoj (stavění sebe sama)
- Umožnění dospělému pozorovat dítě – v bezpečném prostředí, kde dítě dosáhne funkční samostatnosti a nepotřebuje pomoc dospělého, může dospělý vidět to, co dítě potřebuje.
- funkční nezávislost dítěte

Řád a organizace:

Řád a organizace dávají dítěti jistotu. Dítě se může spolehnout na určitý běh věcí a jejich uspořádání, nemusí věnovat svou pozornost odlišnostem a může se věnovat činnostem, které jej posouvají ve vývoji. Při hlubším zkoumání řádu lze říci, že s jakou pečlivostí, přesností a respektem k potřebě řádu u dítěte je prostředí pro něj připravené odráží vztah, který k dítěti dospělý má. Lze tak říci, že způsob přípravy prostředí a chování k dítěti je odrazem respektu vůči němu.

Součástí každé lekce je tak nejen samotná práce s materiálem, ale také ukázka, kde dítě materiál nalezne a kam jej zase vrátí zpět. To napomáhá v udržování pořádku ve třídě, kde každé dítě postupně získává zodpovědnost k péči o společně sdílené prostředí.

Členění třídy

Třída je promyšleně uspořádána do tematických oblastí – praktický život (zahrnuje i oblast péče o sebe sama a péči o prostředí), oblast s pomůckami senzorio-motorickými zprostředkujícími především smyslovou zkušenost, oblast s pomůckami zaměřenými na matematiku, oblast jazyková s pomůckami v českém i anglickém jazyce, oblast kosmické výchovy a oblast umění. Nábytek je rozmístěn tak, aby umožnil dětem klidný pohyb po třídě.

5.3.4 Pomůcky, materiály, aktivity

Obecnou vlastností pomůcek je, že jsou velikostně a váhově uzpůsobeny dětské ruce. Materiály ve třídě musí splňovat podmínku bezpečnosti, funkčnosti a v neposlední řadě také estetičnosti tak, aby byly pro děti vábivé ke zkoumání. Při vymýšlení aktivit se snažíme volit různé materiály ke zprostředkování různé smyslové zkušenosti. Aktivity ukládáme v posloupnosti od snadnějších po náročnější nebo v návaznosti jedné pomůcky na druhou vždy zleva doprava. To v důsledku navozuje podvědomý návyk na psaní zleva doprava. Společným rysem většiny pomůcek je rozložení na tácu, který usnadní přenášení.

Všechny pomůcky v sobě spojují zaměření na rozvoj hrubé motoriky (především oblast praktického života) a jemné motoriky ke třibení citlivosti prstů, zároveň dětem poskytují neustále nové smyslové zkušenosti. Důležité je zpřesňování pohybů a nácvik špetkového úchopu.

Pomůcky praktického života

Obohacují dítě v praktických dovednostech běžného života. Jsou často zařazovány na začátek vzdělávacího procesu. Z počátku mohou převažovat pomůcky bez přítomnosti vody („suché“) než se vytříbí jemná motorika k práci s vodou. Zahrnují péči o sebe sama (česání, oblékání, mytí rukou, očištění, čištění nosu, zapínací rámy apod.), péči o prostředí (mytí nádobí, skládání do myčky, zametání, vytírání podlahy, utírání a čištění stolu, leštění zrcadla, čištění bot, zalévání a oprašování květin, přenášení nábytku apod.), suché a mokré aktivity, které podporují procvičování praktických dovedností (přelévání, nabírání, práce se lžičkou, kleštičkami, pinzetou, pipetou, přesouvání, apod.). K aktivitám praktického života se řadí také lekce zdvořilosti a jemného chování.

Aktivity podporují:

- Rozvoj hrubé motoriky – přenášení pomůcek na tácu, přenášení nábytku
- Rozvoj jemné motoriky a vizuomotoriky – různé způsoby uchopování nástrojů, různé tvary k držení, velká práce rukou a prstů s různě velkými částmi
- Povědomí o součásti skupiny – pečujeme o společné prostředí
- Samostatnost, sebeobsluhu
- Rozvoj koncentrace a koordinace pohybů
- Vědomí řádu a pořádku
- Společenské chování – prostírání stolu, lekce zdvořilosti

Pomůcky smyslové

Jsou zaměřené především na získávání smyslových zkušeností a tříbení smyslů, rozpoznávání zrakem, hmatem, sluchem, čichem. Pomáhají rozlišovat rozměry i hmotnost, některé s pomocí přesně nastavených rozměrů lze používat současně a podpořit prostorové vnímání a schopnost kombinace. Přesně odstupňované rozměry některých pomůcek pomáhají v názorném stavění základů konkrétní matematické zkušenosti. Tyto pomůcky jsou zařazovány na začátek vzdělávacího procesu nebo v přímé posloupnosti a návaznosti na praktický život.

Aktivity podporují:

- Rozvoj hrubé motoriky – přenášení pomůcek na tácu
- Rozvoj jemné motoriky – různé způsoby uchopování, různé tvary k držení, velká práce rukou a prstů s různě velkými částmi
- Rozpoznávání váhy, míry
- Všech pět smyslů
- Upevnění smyslové zkušenosti a trvalosti v paměti
- Prostorové vnímání a podpora matematické mysli
- Schopnost kombinace a kreativity práce s materiály
- Schopnost srovnávání, třídění a pojmenovávání

Pomůcky matematické

Matematický materiál pomáhá včas podporovat vrozenou matematickou predispozici u dítěte. Předstupeň matematiky – smyslové a konkrétní matematické pomůcky a materiály – vedou děti k „materializované abstrakci“ a pracují s nimi již v mateřské škole. Úkolem tohoto materiálu je převádět nevědomou a nestructurovanou informaci do strukturovaného systému.

Veškerý matematický materiál má dětem pomoci v rozvoji abstraktního myšlení a převodu konkrétního hmatem i zrakem vnímaného prožitku k abstraktnímu číslu. Nabízené pomůcky umožní dětem pracovat i s vícečetnými čísly.

Matematické pomůcky mají vzájemnou následnost, každá předchodí je předstupněm v pochopení následující. Díky konkrétní zrakové i hmatové zkušenosti s materiálem si dítě konkretizuje matematickou mysl a zjištěné poznatky získávají pevné místo v jeho paměti.

Aktivity podporují:

- Rozvoj hrubé motoriky a rovnováhy – přenášení pomůcek
- Rozvoj jemné motoriky – práce s perlovým materiálem
- Rozvoj abstraktního myšlení
- Pochopení základů jednoduchých matematických operací
- Smysl pro řád a pořádek
- Rozpoznávání tvarů číslic
- Uvedení do základů desítkové soustavy

- Pochopení základů geometrie
- Seznámení se se zlomky

Pomůcky rozvíjející jazykové dovednosti

Děti v Montessori prostředí se učí nejprve psát a poté teprve číst. Tento postup je účelně strukturovaný, protože děti dokáží poskládat písmena zvuků, které znají do slova dříve než jsou připravené interpretovat a spojovat zvuky písmen tvořících slova na stránce. Učí se tak nejprve spojovat zvuky písmen se smírkovými psacími písmeny. Učení dotykem zprostředkuje trvalejší zkušenost, navíc tah prstem kopírující tvar smírkového písmene podvědomě učí dítě tahu používanému k psaní na papír. Jakmile dítě zvládne propojení zvuků s jednotlivými písmeny, může začít pracovat s pohyblivou abecedou, která pomáhá lépe spojovat písmena do slov od nejjednodušších (tří, a postupně čtyř a více hláskových). Tak děti mohou vytvářet slova ("psát") ještě než je jejich ruka připravená na ovládnutí tužky. Přes psací písmo se pak seznamují s jiným znakem - tiskacím písmem. Jakmile zvládne přiřadit zvuky i k tiskacímu písmu, může začít číst.

Ve chvíli, kdy se rozvine síla ruky a jemnost prstů, podporujeme využití kovových tvarů k nevědomému nácviku budoucího psaní na papír. Kombinací tréninku grafomotorických dovedností s využitím kovových tvarů a schopnosti rozpoznat psací písmo se postupně dostává k psaní písmen a následně slov.

Aktivity podporují:

- Rozvoj slovní zásoby
- Analýzu, syntézu slov a vět, syntax
- Správnou artikulaci
- Kulturu projevu, podporu vyjadřovacích schopností
- Rozpoznávání tvarů tiskacích i psacích písmen
- Grafomotorické dovednosti
- Rozvoj jemné motoriky

Pomůcky kosmické výchovy

Kosmická výchova v sobě spojuje zákonitosti světa, který nás obklopuje. Představuje integraci témat z biologie, zoologie, botaniky, zeměpisu, čas a historie, informace o vědě, technice a umění. Využívané materiály zahrnují okolní svět a jeho konkrétní prvky, karty, knihy a další smysluplné didaktické pomůcky.

Aktivity podporují:

- Propojení souvislostí z okolního světa
- Schopnost třídění, párování a přiřazování
- Tříbení jemné motoriky při uchopování různých materiálů
- Smyslovou zkušenost vedoucí k upevnění získaných informací

Pomůcky kreativní

Představení výtvarného umění členíme na nácvikovou část a část volného tvoření. Nácvik zahrnuje ukázkou práce s jednotlivými výtvarnými technikami. Postupně se stávají pečlivější ve ztvárnění svých fantazií nebo při práci dle námětu.

Aktivity podporují:

- Vlastní vyjádření pomocí umění
- Rozvoj grafomotorických schopností
- Schopnost prezentace okolního světa vlastním způsobem
- Seznámení a práci s různými výtvarnými materiály
- Spolupráci, komunikaci, plánování

5.3.5 Lekce

Lekce zaměřené na práce s pomůckami a vzor společenského chování jsou zásadním vzdělávacím prvkem montessori pedagogiky. K prezentaci práce s materiálem je dítě přizváno učitelkou na základě pozorovaného spontánního zájmu dítěte nebo řízeně na základě individuálního vzdělávacího plánu s ohledem k vývojové fázi dítěte a aktuálnímu pokroku. Ukázky práce s pomůckami se provádí s minimálním komentářem tak, aby bylo dosaženo co největší míry koncentrace na práci rukou a následného pochopení. Většina dospělých má potřebu svoji činnost hojně komentovat a vysvětlovat, čímž se dětský mozek zaměstná velkým množstvím zároveň prováděných činností (pozorování, naslouchání, přemýšlení a pochopení) a to může být pro vlastní pochopení prezentovaného komplikující.

Cílem prezentace je nejen vlastní ukázkou práce s pomůckou a pochopení jejího principu, ale také případné probuzení zájmu dítěte k opakovanému procvičování a zdokonalení. Děti ve věku 3-6 let jsou Marií Montessori nazývané „vědomými pracovníky“, kteří vědomě procvičují dovednosti, které se v předešlém vývojovém období nevědomky naučily. Činnosti tedy neprovádí pouze za praktickým účelem, ale také ve snaze dovednost zdokonalit. Při samostatné práci dítěte s pomůckou může dosáhnout plného soustředění na práci, což je čas, při kterém se do paměti nejvíce vštěpují procvičované schopnosti.

Některé pomůcky vyžadují lekci tzv. „třístupňově“. V první fázi učitel pojmenovává a prezentuje novou aktivitu a její smysl a význam, ve druhé fázi dítě poukazuje na tento význam, ve třetí jej samo pojmenovává. Jedná se o některé pomůcky smyslové výchovy, základního matematického materiálu, jazykové a kosmické výchovy – především u obrazového a 3D materiálu.

O provedených lekcích jsou vedeny záznamy u každého dítěte do záznamového deníčku, kde je rozlišeno v jaké fázi práce s konkrétní pomůckou se dítě nachází od prvotní prezentace přes procvičování po pochopení a úplnou samostatnou práci s pomůckou. K prezentaci je zvané obvykle

jedno dítě, někdy se spontánně přidají a pozorují i další děti, zřídka je cíleně předváděna ve skupině ev. hromadně při elipse.

Lekce jsou zaměřené na práci s pomůckami (matematika, jazyk, kosmická výchova, smyslová výchova, praktický život), také na péči o prostředí a v neposlední řadě na zdvořilostní chování (ohleduplnost, respekt k práci ostatních, jemné zacházení s nábytkem i pomůckami, stolování, apod.

Jednotlivé prezentace by měly mít jednotný postup od všech pedagogických pracovníků. Následnost jednotlivých kroků je zapsaná v pomůčkových knihách, které má každý absolvent montessori kurzu u sebe.

5.3.6 Limity, pravidla, svoboda

Z pohledu montessori výchovy svoboda není právem, dělat cokoli si dítě přeje, ale je svobodou dítěte chtít dělat, to co dělá. V prostředí ve kterém se pohybují, pak potřebují nejen svobodu k výběru aktivit, ale také limity. Právě díky nalezení svobody a limitů a udržení jejich křehké rovnováhy si dítě může pěstovat svou vnitřní disciplínu. Její dosažení lze pozorovat ve formě:

- schopnost vybrat si aktivitu
- schopnost upevnit vlastní pracovní cyklus
- schopnost soustředění i při přechodu z jedné aktivity na druhou
- schopnost vytvořit si vzorce opakování, vedoucí k novým objevům, novým zájmům, jemnějším pohybům a dokonalejšímu vnímání /opakování přináší znalost a ta probouzí touhu po dalším zkoumání, ...).

Dítě, které přichází do prostředí, potřebuje nejprve znát jeho pravidla, která má dodržovat, tedy co je akceptovatelné a co ne. Důležitý je také vzor dospělého a možnost aktivní zkušenosti s prostředím, opakování, koncentrace a nakonec prožitek uspokojení. Neříkáme, co nesmí, ale naopak jak se chovat v souladu se společenskými pravidly a vlastním vzorem je ukazujeme. Tím, že dítě získá ponětí o akceptovatelném způsobu jednání, není potlačena jeho vůle.

5.3.7 Senzitivní období

Senzitivní období jsou časově omezené úseky extrémní vnímavosti k získávání určitých schopností. Znalost senzitivních období napomáhá v porozumění posloupnosti jednotlivých vývojových kroků a ve spojení s pozorováním dítěte poskytuje návod k vytvoření prostředí, které odpovídá individuálním potřebám dítěte. Vlastní zájem nutí dítě k aktivitě, což ho přivádí k práci v prostředí (dítě je aktivním účastníkem prostředí) a ke zdokonalování a osvojení si dané dovednosti. Aktivita může být vnitřní nebo vnější, mentální nebo fyzická – vnitřní ve smyslu nepozorované mentální aktivity, zatímco vnější ve smyslu pozorovatelné fyzické aktivity. Obojí jsou pro zdravý rozvoj dítěte důležité.

Každý člověk se rodí s lidskými tendencemi, které představují sklon k porozumění svému prostředí, absorbující mysl pomáhá v získání informací o prostředí a senzitivní období dává možnost soustředění se na konkrétní informace, které dítě potřebuje v dané chvíli o prostředí získat.

Respektování senzitivních období, která jsou do jisté míry typická pro určitý věk (např. dítě do 3 let je extrémně vnímavé vůči jazyku) a do jisté míry různá pro každé dítě, nám pomáhá ve vzdělávacím procesu a jeho individualizaci.

6. VZDĚLÁVACÍ OBSAH

6.1 Integrované bloky

Integrované bloky, z nichž je sestaven obsah vzdělávání, vycházejí především z prožívání času v mateřské škole a jsou v podstatě průřezem školního roku. Každý blok se vyznačuje tím, že se dotýká všech vzdělávacích oblastí dle RVP PV. Bloky jsou adaptabilní, prolínají se a většina probíraných témat a vzdělávací nabídky, která učitelky vytvářejí v podobě třídního vzdělávacího plánu, dále jen TVP, v sobě obsahuje vždy minimálně jeden z nich. Základním principem při tvoření plánů je postup od známého k neznámému, ale také reagování na zaujetí dětí, jejich nápady, potřeby.

Témata TVP vycházející z těchto integrovaných bloků se prolínají nejen do řízených činností, ale také do oblastí volitelných výtvarných aktivit, práce s pomůckami, aktivit v terénu, výletů, pohybových aktivit.

Plnění cílů (v rámci TVP), které jsou v jednotlivých časech vytyčeny, vede k rozvoji osobnosti dítěte, jeho individuality, jeho vzdělávacího potenciálu s celkovým citovým postojem vůči ostatním lidem, světu kolem nás, k člověku, k jeho práci, k rodině, k přírodě, k vlastnímu zdraví, k planetě Zemi, k historii a k lidovým tradicím a zvykům, ale i k EU a evropskému společenství.

Rozvoj osobnosti s pozitivním vztahem k sobě i k druhým v souladu s všelidskými hodnotami pro generaci 3. tisíciletí, jako je nedotknutelnost lidských práv, individuální svoboda, rovnost všech lidí, soucítění a solidarita se slabšími a ohroženými jedinci, péče o druhé a ohleduplnost k jiným, základy pro zdravý život, význam životního prostředí pro život člověka a důstojné vztahy mezi lidmi všech barev pleti a tím vším rozvíjet klíčové kompetence stanovené RVP PV.

Klíčové kompetence:

- Kompetence k učení
- Kompetence k řešení problémů
- Kompetence komunikativní
- Kompetence sociální a personální
- Kompetence činnostní a občanské

Klíčové kompetence jsou rozvíjeny všemi činnostmi, vzdělávací nabídkou a celkovým klimatem třídy a děti jsou k jejich naplnění každodenně vedeny.

Charakteristika:

Integrovaný blok je věnován především adaptačnímu období, příp. období a situacím, které vyžadují práci s kolektivem a jeho utužování. Seznámení se s komunitou a prostředím mateřské školy je důležitým prvním krokem získání prvotních informací, následné orientaci a přetrvávajícímu pocitu bezpečí a sounáležitosti. Pocit, že je dítě vítané a přijímané a respektované nejen učitelkami, ale také dětmi by měl přetrvávat po celou dobu jeho docházky.

Tematické okruhy, jejich cíle, vzdělávací nabídka:

A) Seznámení klíčem k adaptaci

- seznámení se s ostatními dětmi, pedagogickými i nepedagogickými pracovníky
- učení komunikace s ostatními dětmi i dospělými, rozvoj vyjadřovacích schopností
- podpořit dítě ke schopnosti spolupráce s ostatními
- schopnost samostatné orientace v prostorách MŠ, dítě ví, kde má uložené své věci
- respekt k individuálním odlišnostem v rámci třídy

Činnosti: seznamování na elipse, ukázky, jak oslovit učitelku nebo dítě, jak je možné navrhnout spolupráci (v závislosti na věku a povaze dítěte), individuální představení šatní skříňky a prostor třídy novým dětem před vlastním zahájením školního roku

B) Přijetí klíčem k emocím

- Vytvoření vztahu založeného na důvěře mezi dítětem a učitelkou
- Podpořit dítě v projevu a pojmenování emocí
- Jemné, respektující a postupné vedení k adekvátnímu vyjádření emocí
- Poskytnutí prostoru k vlastnímu názoru a vyjádření

Činnosti: laskavý a přijímající přístup dospělých, zapojení rodičů, poskytnutí času k vyjádření emocí a individuální přístup k jejich zvládnutí, práce s tematickým textem, dramatizace, narozeninové elipsy, sdílení zážitků v komunitním kruhu, show and tell (děti mohou přinést do MŠ věci z domu, které chtějí ukázat svým kamarádům)

C) Pravidla klíčem k bezpečí

- seznámení s pravidly, řádem a chodem třídy
- zprostředkovat dítěti zdvořilé chování
- ukázat dítěti, jak pečovat o prostředí i pomůcky
- podnítit dítě k dokončování činností, zodpovědnosti za svou práci

Činnosti: lekce zdvořilostní, lekce péče o prostředí, společné upevňování pravidel v rámci elipsy, lekce jemného chování při práci s pomůckou a její úklid po skončení práce, vzor a modelování vlastního chování učitelky s důrazem na klidné pohyby a tichou mluvu

D) Sebeobsluha klíčem k samostatnosti

- podpořit děti v samostatném oblékání, v péči o sebe sama i v samostatném rozhodování a projevu
- zprostředkovat dětem zkušenost s prakticky zaměřenými aktivitami – především materiály praktického života

Činnosti: lekce zahrnující péči o sebe sama, veškeré lekce zaměřené na práce s pomůckami, lekce praktického života, dávání prostoru k samostatnému rozhodování a projevu

Očekávané výstupy:

- Adaptovat se na nové prostředí, začlenit se do společných činností, začlenit se mezi vrstevníky, spolupracovat a vzájemně se respektovat, chápat smysl fungování kolektivu
- Poznání a pochopení bezpečnostních pravidel při pobytu v MŠ
- V rámci svých možností navázat komunikaci, kontakt s druhým
- všechny děti budou vědět, kde mohou hledat potřebnou pomoc
- v rámci individuálních možností samostatné fungování v prostředí MŠ, umění volby jednotlivých aktivit, dokončování těchto aktivit, soustředěná práce s nimi
- starší děti budou ochotny pomoci mladším, budou schopny respektovat druhé, respektovat základní potřeby ostatních, budou schopny verbálně řešit vyvstalé konflikty, příp. se s prosbou o pomoc obrátit na dospělého
- schopnost verbálně vyjádřit své pocity, potřeby a přání
- motoricky zvládat praktické činnosti spojené s každodenními situacemi

Klíčové kompetence (viz RVP PV):

Kompetence k učení

- uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení
- učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje, při zadané práci dokončí, co započalo, dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
- učí se s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění

Kompetence k řešení problémů

- řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti, postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje, spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací, hledá různé možnosti a varianty, má vlastní nápady, využívá přitom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní hodnocení nejen za úspěch, ale také za snahu

Kompetence komunikativní

- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými, apod.)
- komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i dospělými, chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

Kompetence sociální a personální

- samostatně rozhoduje o svých činnostech, umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- spolupodílí se na společných rozhodnutích, přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti, dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí, a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou, dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

Kompetence činnostní a občanské

- chápe, že se může o tom, co dělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat

Rizika a důležité momenty:

Adaptační proces může trvat delší dobu, než je původně naplánováno. Je třeba počítat s rezervou, příp. s potřebou individuální péče u některých žáků. Důležitost pozorovacího procesu a následné vypracování vstupní diagnostiky.

Charakteristika:

Integrovaný blok je věnován především upevnování povědomí o sobě sama a roli v rámci rodiny. Dále pak také na okolí v širším kontextu, rodné město a celkově prostředí, které dítě obklopuje. Učení péče o své okolí, domov, školku, zahradu.

Tematické okruhy, jejich cíle a vzdělávací nabídka:

A) Já a moje rodina – pochopení, kdo náleží do užší i širší rodiny, rodina jako instituce

Činnosti: práce s rodinným stromem v rámci elipsy, pomůcky zaměřené na rozvoj slovní zásoby v této oblasti (členové rodiny), tematické básničky, písničky, texty a dramatizace zaměřené na mezilidské vztahy, výtvarná tvorba – kresba rodiny, aktivita „Show and tell“, narozeninové oslavy s fotodokumentací rodiny

B) Moje město, země, kontinent, planeta - schopnost orientace v prostředí, ve kterém dítě žije, poznávání okolí MŠ, městské části, města, atd., postupné rozšiřování a prohlubování poznatků o blízkém i vzdálenějším okolí, práce s plošnou i prostorovou orientací, vedení k respektu k okolí, všeobecné společenské normy chování k věcem i lidem

Činnosti: procházky a aktivity venku, po okolí, základy pravidel silničního provozu, dopravní značky (pexesa, obrázkové karty), rozšiřování slovní zásoby prostřednictvím pomůcek jazykové výchovy a knih, pohybové hry s dopravní tematikou, práce s mapou, každodenní modelování, lekce slušného chování, dramatizace

C) Kamarádi – prohlubování tolerance k druhým, řešení situací v rámci sociální interakce, učení naslouchat, vnímat příběh, rozvoj hudebního a fonematického sluchu, učení se smysluplnému vyjadřování o sobě a svých nejbližších, seznamování okolí s tím, co je pro dítě důležité, oblíbené, milované, rozvoj sebevědomí, sebepojetí

Činnosti: práce s textem, společné aktivity – zpívání, společenské hry, tanec, pohybové hry s jednoduchými pravidly, diskuze na elipse a trénování jejích pravidel, „Show and tell“

Očekávané výstupy:

- povědomí o smyslu rodiny, kdo konkrétně patří do rodiny, znalost názvů základních členů rodiny
- povědomí o věku spolužáků, kamarádů, pojmy starší, mladší
- povědomí o pojmech já, moje, cizí, pro všechny, zodpovědnost
- povědomí o tom, kde bydlíme, v jakém městě, na jaké ulici
- poznat základní dopravní značky, pravidla bezpečnostního provozu, pohybu chodců, cyklistů
- V rámci svých možností vyjádřit, na čem dítěti záleží, co má rád, co jej baví a co naopak ne

Klíčové kompetence (viz RVP PV):

Kompetence k učení

- Má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách, orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije.

Kompetence k řešení problémů

- Všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí, přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem

Kompetence komunikativní

- Ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog.
- Domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci.

Kompetence sociální a personální

- Je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným.
- Chová se při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně, nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná umí odmítnout.

Kompetence činnostní a občanské

- Zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje, je otevřené aktuálnímu dění
- Uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat, chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu

Rizika a důležité momenty:

K tématům je třeba přistupovat citlivě, nenutit děti do prezentování své rodiny a přihlídnout k individualitám s respektem k odlišnostem. Je třeba adekvátně motivovat a podporovat dětské sebevědomí a ztotožnění se svou rolí.

Blok se věnuje především tématům souvisejícím s rolí člověka v instituci společnosti, sociokulturní výchově. Podpoře povědomí o kulturních hodnotách naší společnosti, vštěpování tradic. Smyslu lidské práce, povolání. Pochopení smyslu mezilidské kooperace v kontextu fungování společnosti.

Témata, jejich cíle a vzdělávací nabídka:

A) pojetí role člověka ve společnosti, fungování dnešní společnosti, kultura

Činnosti: tematické texty, dramatizace, poslech hudby, kulturní akce v MŠ i mimo ni, práce s obrazovým materiálem života ve městě vs. života na venkově

B) poznání tuzemských i cizích tradic a zvyků, svátků, způsobu života v různých koutech světa, multikulturní výchova a vedení k toleranci

Činnosti: společné elipsy s rituály, prezentací tradičních suvenýrů a charakteristických předmětů, zpěv a poslech především lidových písní, nácvik svátečních zvyků prostřednictvím pomůcek, výtvarných aktivit, čtení tematických textů

C) Povolání, instituce práce, vedení k úctě k lidské práci, tvořivosti, manuálním činnostem, poznání procesu výroby (např. chléb, sešit,...)

Činnosti: Pomůcky dějové posloupnosti, co se z čeho vyrábí, karty tematické slovní zásoby, společná diskuze na elipse, pomůcky smyslové výchovy - materiály a jejich vlastnosti, pantomima na povolání, pexesa, společná výroba, vaření, pečení, příprava narozenin, konstruktivní činnosti, péče o zahradu, zvířata a prostory MŠ

Očekávané výstupy:

- Děti budou mít povědomí o tom, že žijí v České republice, která leží v Evropě, jež je součástí planety Země
- Všechny děti budou mít povědomí o rozdílech mezi životem na venkově a v městech
- Budou seznámeny s českými nejvýznamnějšími svátky a lidovými tradicemi – Vánoce, Velikonoce, Masopust, Čarodějnice, Den matek, Den dětí
- Všechny děti budou mít povědomí o odlišných tradicích ostatních zemí, podrobněji především anglicky hovořících – Halloween, Thanksgiving, Valentine's day
- Děti budou chápat pojem práce a její roli ve fungování světa, budou chápat souvislost a návaznost jednotlivých povolání
- Povědomí o tom, jakým povoláním se živí jejich rodiče
- Děti budou dle možností chápat dějový sled, např. výroba chleba, výroba sešitu, atp.

Klíčové kompetence (viz RVP PV):

Kompetence k učení

- Klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje, chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí, poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo.
- Odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých.

Kompetence k řešení problémů

- Rozlišuje řešení, která jsou funkční a řešení, která funkční nejsou, dokáže mezi nimi volit.
- Řeší problémy, na které stačí, známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně, náročnější s oporou a pomocí dospělého.

Kompetence komunikativní

- Ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky, a že je možno se jim učit, má vytvořené elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku.
- Dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, telefon, atp.)
- Ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní

Kompetence sociální a personální

- Projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost.
- Dokáže se ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje, v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku, je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy.

Kompetence činnostní a občanské

- Učí se své činnosti a hry plánovat organizovat, řídit, vyhodnocovat.
- Dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky.
- Odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale tak dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem.
- Má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení, k úkolům a povinnostem přistupuje zodpovědně, váží si práce i úsilí druhých.
- Má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží s podle toho chovat.
- Chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem, a že naopak lhostejnost, nevědomost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky.

Rizika a důležité momenty:

Nutno respektovat kulturní a sociální podmínky, ze kterých dítě pochází, volit aktivity a témata univerzálního charakteru.

Integrovaný blok má především environmentální charakter. Témata se věnují přírodním zákonitostem, střídání ročních období, jejich charakteristikami. Důraz je kladen na učení vnímání okolního světa a jeho krás, nacházení souvislostí a pochopení role člověka na planetě Zemi, koloběhu života. Součástí je také časoprostorová orientace. Střídání dne a noci. Vedení ke smyslu pro zodpovědnost za stopu, kterou za sebou zanecháváme.

Témata, jejich cíle a vzdělávací nabídka:

A) Vedení k úctě ke všemu živému

Činnosti: prostřednictvím péče o zvířata MŠ, krmení koní z blízké ohrady, výpravy ke krmelcům v zimním období, péče o rostliny v MŠ i na zahradě, práce s tematickým textem, diskuze a dramatizace na elipse k tématu ohleduplnosti, šetrnému zacházení se zvířaty.

B) Vedení k úctě k planetě Zemi, k vyčerpatelnosti zdrojů, koloběh vody, apod.

Činnosti: práce s potravinovým řetězcem, práce s textem „Putování kapky vody“, pokusy s vodou, výroba čističky vody z PET lahví, výpravy za účelem čištění potoka, lesa. Zužitkování plodin a rostlin z našeho okolí, každodenní modelování šetrnosti k potravinám, třídění odpadu, péče o zahradní kompostér, recyklace papíru (výroba ručního papíru)

C) Pochopení základních zákonitostí, klima, střídání ročních období, den x noc, časoprostorové myšlení

Činnosti: každodenní kalendář, zkoumání chování přírody v terénu, pokusy v rámci smyslové a kosmické výchovy, práce s papírovými hodinami, apod.

Očekávané výstupy:

- Umění respektu k živým tvorům a rostlinám, chápání jejich potřeb
- Děti se budou dle svých možností schopny postarat o třídní zvířátka, jejich obydlí, pravidelně je budou krmit, zalévat květiny ve třídě
- Všechny děti se zapojí do péče o školní zahradu napříč ročními obdobími a budou dle možností chápat její důležitost
- Starší děti budou schopny určit jaký je den v týdnu, kolikátého a jakého měsíce je, jaký je aktuálně rok, roční období, počasí
- Mladší děti budou chápat pojmy zima, teplo, chladno, horko, den, noc
- Děti budou umět třídit odpad (papír, plast, sklo, kompost), budou mít povědomí o tom, jak naložit s ostatními druhy odpadu
- Starší děti budou chápat skupenství vody, koloběh vody v přírodě, recyklaci, budou respektovat střídavý způsob užívání vody a nakládání s potravinami

Klíčové kompetence (viz RVP PV):

Kompetence k učení

- Soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů.

Kompetence k řešení problémů

- Užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických, i empirických postupů, pochopí jednoduché algoritmy, řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích.
- Zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti.
- Chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou, uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit.

Rizika a důležité momenty:

Je třeba aktivity a témata přizpůsobovat úrovni mentálního vývoje dětí, aby pro ně byly pochopitelné, atraktivní, srozumitelné a vybízely k touze po dalším poznání.

„VÍM, CO POTŘEBUJI A UMÍM SE O SEBE POSTARAT“

Blok se věnuje péči o sebe sama, své tělo, zdraví. Děti se učí sebeobsluze, samostatnosti. Poznávají své tělesné potřeby, poznávají sebe sama. Učí se zdravému životnímu stylu, pohybu, rozvoji hrubé motoriky, koordinaci těla, rovnováhy, zklidnění a uvolnění, dechová cvičení. Vše, mimo jiné, také v souvislosti se snahou o vedení k úctě a respektu k sobě samému.

Témata, jejich cíle a vzdělávací nabídka:

A) Vedení dětí k poznání fungování lidského těla, co člověk potřebuje k životu

Činnosti: pohybové, psychomotorické hry na elipse i venku, dechová a relaxační cvičení, pomůcky kosmické výchovy (vrstvené puzzle, encyklopedie, obrazový materiál), pomůcky jazykové výchovy (přiřazování názvů v českém i anglickém jazyce)

B) Vedení dětí ke zdravému životnímu stylu ve stravování, vedení k ochutnávání nových věcí, přípravě pokrmů, poznávání surovin

Činnosti: každodenní modelování, práce s potravinami v rámci přípravy svačiny, narozeninových oslav, společného pečení, atp., společné aktivity na elipse zaměřené na chuťové vnímání

C) Vedení dětí k samostatnosti v dodržování pitného režimu

Činnosti: každodenní modelování, společná diskuze na elipse, péče o pitný režim zvířat, pravidelné zalévání a rosení rostlin

D) Vedení dětí ke zdravému pohybu, rozvoj hrubé motoriky, obratnosti, prostorové orientace

Činnosti: pohybové, psychomotorické hry na elipse, chůze po elipse, linii, vycházky v nerovném terénu, hry venku – škatulata, sochy, molekuly, atp., základy míčových her. Všechny děti budou mít v MŠ k dispozici kola, odrážedla, v zimě si mohou přinést boby, sáně.

Očekávané výstupy:

- Děti budou mít povědomí o názvech a funkcích jednotlivých soustav lidského těla
- Umění užívat svých smyslů, receptorů a jejich možností – poznávání smyslovými prožitky
- Děti budou mít za samozřejmé a přirozené ochutnávat většinu pokrmů, které jsou jim předkládány
- Starší děti budou schopné samostatně dodržovat pitný režim bez dohledu dospělého
- Všechny děti budou v rámci svých možností zvládat chůzi po linii, budou se aktivně zapojovat do pohybových aktivit venku, výletů zaměřených na chůzi v terénu
- Všechny děti budou zvládat následující praktické motoriku a koordinaci rozvíjející činnosti: převlékání, manipulaci s matracemi, stlaní, úklid pomocí mopu, smetáku.

Klíčové kompetence (viz RVP PV):

Kompetence k učení

- Odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých

Kompetence k řešení problémů

- Zpřesňuje své početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti

Kompetence činnostní a občanské

- Dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

Rizika a důležité momenty:

Zásady zdravého životního stylu je třeba dětem modelovat, být dobrým příkladem. Je třeba dávat pozor na kultivovanost vlastních návyků. Děti by měly být vedeny ke zdravému a radostnému přístupu k pohybu, ne k přehnané soutěživosti.

Předpokladem pro správné naplnění stanovených cílů vedoucí k očekávaným výstupům je:

- A) tvořivost pedagoga
- B) uplatňování hry jako hlavní vzdělávací metody
- C) aktivita dítěte prožitkovým učením
- D) emoční prožitky dětí
- E) respektování specifiky předškolního vzdělávání, hledat a objevovat nové vzdělávací cesty
- F) spojení vzdělávacích témat se životem
- G) důsledné realizování evaluačních analýz obsahu, metod a forem
- H) evaluace směrem k dítěti zaměřená na rozvoj každého dítěte
- I) spolupráce s rodinou dítěte a spoluúčast rodičů (klíma důvěry a pohody)
- J) využití spontánních nápadů dětí, prožitkové a kooperativní učení, situační učení
- K) dostatečná pružnost denního řádu, pravidelné zařazování řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity
- L) učitelky se plně věnují dětem
- M) děti nacházení potřebné zázemí, klid, bezpečí i soukromí
- N) individuálně přizpůsobený adaptační režim
- O) vyváženost spontánních a řízených činností v denním programu
- P) dostatek času i prostoru pro spontánní hru
- Q) podněcování k vlastní aktivitě dětí
- R) podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti
- S) dbát na osobní soukromí dětí, pokud to děti potřebují

Projekt výchovně vzdělávací práce naší mateřské školy předpokládá maximální spolupráci s rodinou a klade v tomto směru na učitelky vysoké nároky:

- A) usilovat o vytváření partnerských vztahů mezi školou a rodiči
- B) umožňovat rodičům přístup za svým dítětem do třídy dle dohodnutých pravidel
- C) umožňovat rodičům účastnit se aktivně na plánování akcí školy, tvorbě programu školy i jeho hodnocení
- D) vést s rodiči dítěte průběžný dialog o dítěti, jeho prospívání, rozvoji a učení
- E) evidovat názory přání a potřeby partnerů ve vzdělávání a na získané podněty reagovat
- F) provádět poradenské činnosti pro rodiče ve věcech výchovy a vzdělávání jejich dětí v rozsahu odpovídajícím pedagogickým kompetencím předškolního pedagoga a mateřské školy.

7. EVALUAČNÍ SYSTÉM ŠKOLY

Plán vlastního hodnocení je komplexním pohledem na jednotlivé oblasti fungování mateřské školy, který vychází z koncepce a poslání MŠ a krátkodobých i dlouhodobých cílů MŠ. Koncepce, stejně jako vyjádření cílů MŠ jsou součástí samostatného dokumentu, přičemž stanovení cílů pro nadcházející školní rok je před jeho začátkem aktualizováno. Koncepce MŠ, její filozofie a vize jsou přehodnocovány dle potřeby na základě vlastní evaluace MŠ.

Na naplňování cílů i filozofie MŠ se podílí pedagogický sbor, vedení, rodiče, nepedagogičtí pracovníci, ekonomický úsek i samy děti. V zájmu zvyšování kvality výchovně vzdělávacího procesu, komunikace s rodiči, prezentace MŠ a ekonomické stability je nutné pozorovat, kontrolovat a písemně nebo ústně tyto oblasti hodnotit.

7.1 Oblasti hodnocení

7.1.1 Individuální hodnocení vzdělávacího procesu

Hodnocení a diagnostika výchovně vzdělávacího procesu ve vztahu k dětem probíhá průběžně.

- Záznamová tabulka lekcí

Vzhledem k prioritě individuálního vzdělávání dle aktuálních schopností a úrovně vývoje každého dítěte má každé dítě při přijetí do MŠ založený „záznamový deník“. Ten slouží k zaznamenávání úrovně v jednotlivých vzdělávacích oblastech. Tyto záznamy se aktualizují dle individuálního vývoje a postupu každého dítěte. Záznamy mají zpravidla četnost jednou za měsíc. Ze záznamů je patrné, zda dítěti byla daná lekce prezentována, zda ji zvládá s dopomocí či zda ji zvládá již zcela samostatně. Záznamový deník je uložený ve třídě. V rámci pedagogických porad jednou měsíčně jsou pak na základě zapsaných informací stanovovány plány dalšího vzdělávacího postupu u každého dítěte.

Kompetence pedagogických pracovníků:

Záznam vyplňuje učitelka, která prezentovala lekci v ten den. Na záznamech se podílí všechny učitelky.

- **Pozorovací archy**

Každé dítě má založený pozorovací arch, uložený ve třídě. Zde jsou několikrát do měsíce dle aktuální atmosféry třídy zapisované informace z pozorování dětí. Sleduje se především celkový projev dítěte, samostatnost a zájem při výběru činností, koncentrace na činnost, sociální vazby a reakce na různé situace.

Kompetence pedagogických pracovníků:

Odpovědnost za vedení záznamů u konkrétních dětí je uvedeno ve vnitřním dokumentu Kompetence pedagogických pracovníků pro příslušný školní rok.

- **Pedagogická diagnostika dítěte**

Pro ucelení záznamů o vývoji každého dítěte je vedena Diagnostika dítěte. Ta je vyhotovena vždy ve dvou verzích. První, tzv. poadaptací, se vypracovává cca měsíc po započetí docházky dítěte (obvykle tedy v říjnu). Tento dokument rámcově mapuje úroveň dítěte v jednotlivých oblastech vývoje a slouží jako jeden z podkladů pro nabízení vhodných činností. Druhá, rozsáhlejší, resp. podrobnější, se vypracovává obvykle v měsíci leden/únor, příp. dle potřeby. Jde o komplexní diagnostiku sestavenou dle vývojových škál (Šmardová, Bednářová, 2007). Součástí je i sledování vývoje kresby.

Kompetence pedagogických pracovníků:

Diagnostiku zpracovává ředitelka školy ve spolupráci s k tomu pověřenou učitelkou.

- **Záznam z individuálního pohovoru pro rodiče**

Záznam slouží ke společnému vyhodnocení a reflexi učitele a rodiče o vývoji dítěte a jeho pokrocích. Je podkladem a zároveň výstupem individuálního pohovoru, který se koná dvakrát ročně, obvykle v listopadu a květnu.

Kompetence pedagogických pracovníků:

Diagnostiku zpracovává ředitelka školy ve spolupráci s k tomu pověřenou učitelkou.

7.1.2 Celkové hodnocení vzdělávacího procesu

Podkladem pro hodnocení výchovně vzdělávacího procesu je ŠVP, na jehož základě je tvořen TVP pro každý měsíc. Plnění cílů TVP je konzultováno zpravidla jednou týdně na pedagogických poradách s možností náhledu do Třídní knihy. TVP na následující měsíc je tvořeno s ohledem na dosažení cílů z předešlého období. Plánování aktivit na jednotlivé měsíce a jejich zápis do TVP probíhá jednou měsíčně prostřednictvím rozsáhlejší porady. ŠVP je aktualizováno s četností jednou za tři roky, případně podle potřeby.

Kompetence pedagogických pracovníků:

Odpovědnost za vytvoření ŠVP na příslušný školní rok má Ředitelka MŠ. Odpovědnost za tvorbu TVP má k tomu aktuálně určený pedagogický pracovník. Odpovědnost za vedení Třídní knihy mají všechny učitelky.

7.1.3 Autoevaluace metodou swot analýzy

Swot analýza v sobě zahrnuje celkový a komplexní pohled na jednotlivé oblasti vzdělávání i fungování a organizaci MŠ. Zaměřuje se mj. na revizi pedagogické, pracovně právní, provozní a ekonomické dokumentace školy. Vychází ze všech podkladů hodnocení písemných i ústních a vytváří ucelený přehled o dosažených výsledcích a umožňuje tak efektivněji plánovat změny pro následující období. Zpracovává se jednou ročně.

Kompetence pedagogických pracovníků:

Odpovědnost za zpracování swot analýzy je v rukou ředitelky školy, podklady k jejímu zpracování mají v kompetenci učitelky MŠ a externí účetní.

7.1.4 Vlastní hodnocení školy

Jednou za dva roky škola zpracovává vlastní hodnocení, které napomáhá v jasnější formulaci cílů a potřeb školy za delší časový úsek. Podkladem jsou swot analýzy.

Kompetence pedagogických pracovníků:

Zpracování je v kompetenci ředitelky školy.

7.1.5 Hodnocení pedagogických pracovníků

- Autevaluace pedagogických pracovníků

Každý pedagog hodnotí svou činnost v jednotlivých oblastech prostřednictvím škálového formuláře jednou ročně obvykle v lednu/únoru. Zejména pedagogický pracovník tak získává strukturovaný přehled o svých silných a slabých stránkách a může zpětně hodnotit svůj osobní růst.

Kompetence: všechny učitelky

- Pohovor s vedením

Společná reflexe vedení a pedagogického pracovníka probíhá v přímé návaznosti na jeho autoevaluaci. Součástí rozhovoru konaného jednou ročně v únoru/březnu je vlastní hodnocení dosahovaných výsledků, hodnocení vedením a také plán DVPP na následující období.

Kompetence: ředitelka MŠ

- Hospitace ve výuce

Ředitelka MŠ provádí hospitace ve výuce 2x za rok. O průběhu a výsledcích je vedený písemný záznam.

Kompetence: ředitelka MŠ

- **Vzájemné hospitace pedagogických pracovníků**

Vzájemné hospitace pedagogických pracovníků jsou realizovány formou natáčení videozáznamů. Kamera je obsluhována jedním z pedagogických pracovníků MŠ. Natáčí se dvakrát ročně. Pedagogičtí pracovníci si následně záznam samostatně prohlédnou a zpracují škálové hodnocení a záznam obsahující reflexi viděného s návrhy řešení. Videá slouží ke zkoumání atmosféry třídy, míry hluku, způsobů komunikace mezi učitelem a dětmi, mezi dětmi samotnými, efektivity prostředí, jeho podnětnosti pro děti, míry koncentrace a samostatnosti dětí. Společné hodnocení a nastavení případných změn je projednáváno prostřednictvím porady.

Kompetence: všichni pedagogičtí pracovníci

S účinností ke dni 1. 9. 2021

Zpracovala: Bc. Irena Olbortová, ředitelka MŠ

.....
podpis